

ensidige Historisme har vel i Tyskland fundet Modstandere i nogle af Tysklands betydeligste Nationaløkonomer, — men denne Modstand har ikke forhindret den i at brede sig baade i Nationaløkonomiens Theori og paa den praktiske økonomiske Politik's Omraade. Efter at Dr. Schüller i det førstnævnte Skrift havde taget den klassiske Nationaløkonomi i Forsvar ligeoverfor de uberettigede Beskyldninger, Nationaløkonomer af den historiske Skole havde rettet imod den, har han nu i det andet Skrift søgt at korrigere den historiske Skoles fejlagtige Anskuelse om Fortidens økonomisk-politiske Bestræbelser, og han har i dette Øjemed gjort den liberale, den historiske og den reaktionære Retning i den tyske Nationaløkonomi i dette Aarhundrede til Genstand for en nøjere Prøvelse. Det er et betydeligt Stof, han har samlet sammen i denne Bog, som fortjener al Paaagtning.

— For en halv Snes Aar siden foretog den dengang ganske unge Theolog, Paul Göhre, en af disse »sociale Opdagelsesrejser«, der dengang var noget Nyt, medens senere adskillige Andre have indladt sig paa lignende Rejser: i tre Maaneder paatog han sig en Fabrikarbejders Skikkelse. Da han offentliggjorde sin Beretning herom i Bogen »Drei Monate Fabriksarbeiter«, vakte Bogen med Rette stor Opmærksomhed, baade udenfor og indenfor Tysklands Grænser, — med Rette, thi Forsøget at arbejde som Fabrikarbejder var gennemført med en ikke almindelig Energi, og Beretningen derom var skreven med Talent. At Forsøget fandt Efterlignere var rimeligt, — men Hr. Paul Göhres senere Gerninger have ikke alle været lige efterlignelsesværd-

ensidige Historisme har vel i Tyskland fundet Modstandere i nogle af Tysklands betydeligste Nationaløkonomer, — men denne Modstand har ikke forhindret den i at brede sig baade i Nationaløkonomiens Theori og paa den praktiske økonomiske Politik's Omraade. Efter at Dr. Schüller i det førstnævnte Skrift havde taget den klassiske Nationaløkonomi i Forsvar ligeoverfor de uberettigede Beskyldninger, Nationaløkonomer af den historiske Skole havde rettet imod den, har han nu i det andet Skrift søgt at korrigere den historiske Skoles fejlagtige Anskuelse om Fortidens økonomisk-politiske Bestræbelser, og han har i dette Øjemed gjort den liberale, den historiske og den reaktionære Retning i den tyske Nationaløkonomi i dette Aarhundrede til Genstand for en nøjere Prøvelse. Det er et betydeligt Stof, han har samlet sammen i denne Bog, som fortjener al Paaagtning.

— For en halv Snes Aar siden foretog den dengang ganske unge Theolog, Paul Göhre, en af disse »sociale Opdagelsesrejser«, der dengang var noget Nyt, medens senere adskillige Andre have indladt sig paa lignende Rejser: i tre Maaneder paatog han sig en Fabrikarbejders Skikkelse. Da han offentliggjorde sin Beretning herom i Bogen »Drei Monate Fabriksarbeiter«, vakte Bogen med Rette stor Opmærksomhed, baade udenfor og indenfor Tysklands Grænser, — med Rette, thi Forsøget at arbejde som Fabrikarbejder var gennemført med en ikke almindelig Energi, og Beretningen derom var skreven med Talent. At Forsøget fandt Efterlignere var rimeligt, — men Hr. Paul Göhres senere Gerninger have ikke alle været lige efterlignelsesværd-

ige; heller ikke have de vidnet om Udholdenhed. Den unge Theolog blev Præst, for snart efter at opgive Præstegerningen; arbejdede sammen med Pastor Naumann i den »nationalsociale« Bevægelse, svigtede ogsaa denne — og er nu med Brask og Bram gaaet over til Socialdemokraterne. Hans »Christenthum«, hans »Patriotismus«, hans »Freiheitssinn« har drevet ham over til dem! »Von nun an gehöre ich der sozialdemokratischen Partei unlöslich an, von nun an marschire ich bei ihr in Reihe und Glied. Und wahrlich: es soll nicht das letzte Glied, es soll die vorderste Reihe sein, in der man mich künftig finden mag!« Naar man mindes Præstens tidligere Omskiftelser, saa vil man vel smile lidt ad hans nyeste Deklamationer. Sin sidste Omvendelse har han proklameret i Chemnitz i en Tale, der nu er udkommen — paa »Vorwärts's« Forlag! — under Titlen: »Wie ein Pfarrer Socialdemokrat wurde. Eine Rede von Paul Göhre, Pfarrer a. D.« Den kristelige Mands Deklamationer anbefales »zur Massenverbreitung« af den ellers mindre kristelige Forretning »Vorwärts«.

A. P.-St.
